КЫРГЫЗСТАН ТАРЫХЫ БОЮНЧА 2016-2017 – ОКУУ ЖЫЛЫ ҮЧҮН МЕТОДИКАЛЫК СУНУШТАР

2016-2017-окуу жылдарында Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүүчү мектептерде Тарыхы предметин окутуу:

- Кыргыз Республикасында мектептик тарыхый билим берүү боюнча мамлекеттик стандартка *(Кыргыз Республикасынын мектептеринде предметтик билим берүүнүн мамлекеттик стандарттары. Бишкек. "Билим куту". 2006. 249-270 бб).*
- Окуу программасына (Жалпы билим беруучу уюмдар (мектеп,гимназия,лицей) учун тарых предмети боюнча программа. Бишкек. "Билим"-2015) сыяктуу окуу-нормативдик документтерге негизделет.

2016-2017-окуу жылында тарых предмети: Кыргызстан тарыхы жана Дүйнөлүк тарыхка бөлүнүп, эки курс катары окутулат. Класстык журналдарга, сабактын жадыбалына, бүтүрүү атестаттарына эки башка жазылат. Тарых боюнча Мамлекеттик экзамендерде Кыргызстан тарыхы гана негиз болуп алынышы керек.

2012-жылы басылып чыккан 9-класстар үчүн «Кыргызстан тарыхы» боюнча колдонулуп жаткан окуу китептин «Азыркы Кыргызстан» деп аталган VIII главасы, «Эгемен Кыргызстан» деген аталышта, эгемендиктин 25 жылы ичинде басып өткөн жолуна саресеп салуу менен, жаңы стандарттын талаптарына ылайык кайрадан иштелип чыкты. Ал өзүнчө китепче болуп басылып чыгып, окуу программасына жана клендардык планга ылайык окуу процессине колдонулат жана бир мезгилде эки материалды колдонуп, окуучуларда карама-каршылыктуу маанайларды болтурбоо үчүн, китептеги VIII главанын материалдарын өткөндө, бул главаны даярдалган брошюра менен алмаштыруу керек.

Жалпы билим берүүчү мектептердеги тарыхты окутууда курстун түзүлүшү, окуу жүктөмүнүн көлөмү, колдонулуучу окуу китептер жана кошумча окуу куралдар боюнча маалыматтар:

1. Кыргызстан тарыхы предмети

1.1 Предметтин окуу жүктөмү

Класстар	5	6	7	8	9	10	11
Сааттар	1	1	1	1	1	1	1

Кыргызстан тарыхы предметтеринин окуу китептери жана кошумча окуу куралдары

Классы, сааты	Окуу китептери	Кошумча окуу куралдары
5-класс. ***Кыргызстан тарыхы боюнча кыскача аңгемелер*** Жумасына 1 саат Жалпы: 34 саат	Кыргызстан тарыхы боюнча аңгемелер. Мырзакматова. А. ж.б. Б.; 2008. Кыргызстан тарыхы боюнча кыскача аңгемелер. Доталиев А.К.;2009	Кыргызстан тарыхы боюнча кыскача аңгемелер. (Мугалимдер үчүн методика колдонмо) Доталиев А.К.; 2009 Кыргызстан тарыхы боюнча кыскача аңгемелер. (Окуучулар үчүн колдонмо дептер) Доталиев А 2015

6-класс ***Кыргыздардын жана Кыргызстандын тарыхы*** (Эзелки замандан тартып б.з.ч. IX к. баш чейин). Жумасына 1 с., жалпы: 34 саат	Кыргыздардын жана Кыргызстандын тарыхы. 6-класс. Чоротегин. Т.К., ж.б. Б.; 2008.	Кыргыздардын жана Кыргызстандын тарыхы (окуучулар үчүн колдонмо дептер) Доталиев.А.К., Токтосейтов С.Т.; 2015
7-класс ***Кыргыздардын жана Кыргызстандын тарыхы*** (IX – XVIII кк.) Жумасына 1 с., жалпы: 34 саат	Кыргызстан тарыхы. 7-класс. Чоротегин. Т.К., ж.б. Б.;2008.	Кыргызстан тарыхы (окуучулар үчүн колдонмо дептер) Доталиев А.К. ; 2015
8-класс ***Кыргызстан тарыхы*** XIX кылым Жумасына 1 с., жалпы: 34 саат	Кыргызстан тарыхы. 8-класс. Өмүрбеков Т.Н., ж.б. Б.; 2008.	Кыргызстан тарыхы (окуучулар үчүн колдонмо дептер) Доталиев А.К.; 2015
9-класс ***Кыргызстан тарыхы*** XX-XXI кылым Жумасына 1 с., жалпы: 34 саат	Кыргызстан тарыхы. Иманкулов М.К. Б.; 2012 Эгемен Кыргызстан, Б., 2016	Кыргызстан тарыхы (окуучулар үчүн колдонмо дептер) Доталиев А.К.; 2015
10-тарых ***Кыргыздардын жана Кыргызстандын тарыхы*** (байыркы доордон тартып XIX к. ортосуна чейин). Жумасына 1 с., жалпы: 34 саат	Кыргызстан тарыхы: урунттуу учурлар. Осмонов Ө.Ж., ж.б. Б.; 2007.	Кыргызстан тарыхы: урунттуу учурлар (окуучулар үчүн колдонмо дептер) Доталиев А.К.; 2015
11-класс ***Кыргызстандын тарыхы*** (XIX к. ортосунан биздин күндөргө чейин). Жумасына 1 с., жалпы: 34 саат	Кыргызстан тарыхы: урунттуу учурлар. Осмонов Ө.Ж., ж.б. Б.; 2008.	Кыргызстан тарыхы: урунттуу учурлар.(окуучулар үчүн колдонмо дептер) Доталиев А.К.; 2015

1.2. Мугалимдер үчүн мектодикалык колдонмолор

Орто мектепте Кыргызстан тарыхын окутуунун методикасы. Козубаева Б.У.; 2013

11-класстын Кыргызстан тарыхы боюнча окуу-методикалык колдонмо. Курманалиев К.А. 1-2-бөлүк.2012

Кыргызстан тарыхы (мамлекеттик сынакка жана олимпиадага даярдануу боюнча усулдук окуу куралы.).

Доталиев А.К., Рыскулов Э.К,; 2015

Бүгүнкү күндөгү Кыргыз Республикасынын билим берүү системасынын өнүгүү этабында тарых боюнча мамлекеттик стандартын маданияттык компетентүүлүк мамиленинин негизинде жаңылоо зарылчылыгы келип чыкты.

Жаңы муундагы предметтик стандарт Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндөгү» мыйзамынын, 2014-жылдын 21-июлундагы «Кыргыз Республикасында жалпы орто билим берүүнүн мамлекеттик билим берүүчү стандартын бекитүү жөнүндө» № 403 токтомунун негизинде иштелип чыгып, мамлекеттик милдетүү билим берүүнүн мазмунуна, мектептеги окуучулардын жана бүтүрүүчүлөрдүн тарыхый билиминин даярдыгынын деңгээлине талаптарды коет.

Орто мектептерде тарыхты окутуунун башкы максаты - тарыхый материалдардын негизинде окуучулардын тарыхка, коомго болгон илимий көз карашын калыптандыруу, улуттук жана дүйнөлүк маданий каада-салттарга жуурулуштуруу, маданияттын тилине ээ болуусун, окуучулардын инсандык сапаттарын өткөндү билүүнүн негизинде дүйнөлүк маданияттын маанилүү жетишкендиктерин өздөштүрүүсүнө, өзүн тарыхый өнүгүүнүн субьектиси катары аңдоосуна мүмкүнчүлүк түзүү болуп саналат.

Кыргызстан тарыхы предметинин негизги максаты – социалдык эстутумдун негизинде окуучулардын тарыхый ой жүгүртүүсүн өнүктүрүү, азыркы көп улуттуу, көп маданияттуу коомдо өзүн идентификациялоого, өз алдынча чечим кабыл алууга, өнүгүүгө жөндөмдүү компетенттүү инсанды калыптандыруу.

Мектепте тарыхты окутуунун негизги милдеттери:

Когнитивдик (таанып-билүү) чөйрөсүндө:

— Кыргызстан аймактары жана чек аралары тууралу элестөөлөрдү камтыган, тарыхый-географиялык образды калыптандыруу;

— окуучуларда тарыхый окуялардын көп түрдүүлүгү жана алардын азыркы дүйнөгө таасири тууралуу элестөөлөрүн камсыз кылуу;

— илимий маалыматтарды табуу, тарыхый материалдар менен иштөө, фактыларды, версияларды, баалоолорду, өнүгүүнүн альтернативаларын жана тарыхый маалыматтардын булактарынын өзүн салыштыруу, өткөндү баалоодо өз аргументтерин тизмектөө ыктарын калыптандыруу;

Жүрүм-турумдук чөйрөдө:

— окуучуларды мекенчилдикке, өз Ата Мекенин урматоо, өз өлкөсү үчүн сыймыктануу сезимин, жарандык жана улуттар аралык толеранттуулукка тарбиялоого багытталган, баалуулук көз караштарын калыптандыруу;

— жалпы улуттук идентүүлүктү, Мекенибиздин жалпы тарыхый тагдырынын жалпылыгы тууралуу көз караштарды калыптандыруу;

Аффективдик (эмоционалдык-баалуулук) чөйрөдө:

— жаш муундарда жарандык, этноулуттук, социалдык, маданий чөйрөдө өзүн идентештирүү үчүн багыттарын калыптандыруу;

— окуучуларда Кыргызстандын жана дүйнөлүк коосчулуктун тарыхый-маданий мурастарына аяр мамиле жасоо компетенцияларын калыптандыруу;

— окуучуларда өткөндөгү жана азыркы учурдагы коомдун жана адамзаттын социалдык, руханий жана адептик тажрыйбасына ой жүгүртүү аркылуу окуучулардын баалуулук багыттарын жана ынанымдарын калыптандыруу;

***1.1.* Предметтик компетенттүүлүктөр:**

«Тарых» предметинин орду жана ролу, анын таанып-билүүчүлүк жөндөмдүүлүктөрүн жана инсан катары рухий-адептик көз караштарынын калыптанышына кошкон салымы менен шартталган. Ал окуучу жаштарда улуттук идентүүлүктү, жарандык, мекенчилдик сезимерин калыптандыруунун, улуттук

коопсуздукту бекемдөөнүн жана эгемен кыргыз мамлекетинин туруктуу өнүгүүсүн камсыз кылуунун маанилүү факторлорунун бири болуп саналат. Тарых окуу предмети катары азыркы билим берүү мейкиндигинин ажырагыс бөлүгү болуп, тарыхый эстутумдун жана аң-сезимдин калыптанышына шарт түзөт. Тарых предметин окуп-үйрөнүү компетенттик мамилеге дал келүүгө тийиш.

«Кыргызстан тарыхы» (көлөмү боюнча окуу убактысында артыкчылыктуу орун ээлейт) предметтик компетенттүүлүктөрү төмөндөгүлөр:

Хронолгиялык жана картографиялык;

Тарыхы-цивилизациялык,

Этномаданий,

Социалдык жарандык

Предметтик компетенттүүлүктөр «Тарых» предметинин чегинде алардын мазмунун өнүктүрүп жана тереңдетип негизги компетенттүүлүктөр менен тыгыз байланышкан.

Адамдар инсандык жана профессионалдык сферадагы (маалыматтык каражат, башка адамдар жана адамдар тобу, жеке инсандык сапаты жана адамдын өзүнүн мүмкүнчүлүктөрү) колдонгон каражаттардын категориясына шайкеш келген Мамлекеттик стандартта негизги компетенттүүлүктөр төмөнкүлөр:

Маалыматтык

Социалдык-коммуникативдик

Өзүн-өзү өнүктүрүүчүлүк

Мектептик тарых курсунун негизин төмөнкү мазмундук сызык түзөт:

Тарыхый мезгил

Тарыхый мейкиндик

Тарыхый динамика

Тарыхый персонаждар

1.2. Тарыхый билим берүүнүн натыйжалары жана баалоо

1. Окуучуларды окутуунун күтүлгөн натыйжалары (баскычтар жана класстар боюнча)

Негизги мектепте тарыхты окуп-үйрөнүүнүн натыйжасы катары окуучуларда негизги компетенттүүлүктөрдү — маалыматтык, социалдык-коммуникативдик жана «Өзүн-өзү өркүндөтүү компетенттүүлүгү», атайын (предметтик): хронологиялык жана картографиялык, этномаданий, тарыхый-цивилизиялык жана социалдык-жарандык компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу болуп саналат.

Негизги мектепте тарыхты окуп-үйрөнүүнүн маанилүү инсандык натыйжасы төмөнкүлөр:

— өлкөнүн жараны, үй-бүлө, этникалык жана диний топтун, жалпылыктын мүчөсү катары өз идентүүлүгүн аңдап билет;

— азыркы коомдун гуманисттик традицияларын жана баалуулуктарын кабылдайт жана адам укуктарын жана эркиндиктерин урматтайт;

— өткөн муундардын социалдык-адептик тажрыйбасы тууралуу ой жүгүртө алат, азыркы коомдогу өз позициясын жана жүрүш-турушун жөнгө салат;

Негизги мектепте тарыхты окуп-үйрөнүүнүн метапредметтик натыйжасы төмөнкүлөр:

— өзүнүн: окуу, коомдук ж.б. ишмердиктерин аң-сезимдүү уюштуруу жана жөнгө салуу жөндөмдүүлүгү калыптанган;

— окуу жана мектептен тышкаркы окуу маалыматтары (фактыларды анализдөө жана жалпылоо, жөнөкөй жана кеңири план, тезис, конспект түзүү, корутунду жасоо жана негиздөө ж.б.) менен иштөө ыктарына ээ болуп, маалыматтын азыркы булактарын, ошонун ичинде, электрондук материалдарды колдонот;

— чыгармачыл тапшырмаларды аткарууга, ишмердигинин натыйжаларын түрдүү формада (кабарлоо, эссе, презентация, реферат ж.б.) алып чыгууга жөндөмдүү;

— классташтары менен кызматташууга, коллективдүү ишке, мектепте жана социалдык чөйрөдө маданияттар аралык өз ара аракеттенүүнүн негиздерин өздөштүрүүгө даяр.

Окутуунун натыйжаларын баалоо

Орто билим берүүнүн азыркы системасы күндөлүк, чейректик жана жылдык бааларды коюуну болжолдойт. Демек, окутуунун натыйжаларын баалоо мугалимдин милдеттеринин бири. Баалоону бир гана баа коюу менен чектеп коюуга болбойт — педагогдо мындан тышкары, акыркы жылдарда уламдан-улам натыйжалуулугу төмөндөп бара жаткан — баалоо боюнча пикири бар. Ал өзгөчө оозеки жоопко баа койгондо коштоп жүрөт. Мында мугалимдин айтканы айрым, өзгөчө «чабал» окуучулар үчүн баадан да жогору болуп калышы мүмкүн. «3» деген баа, анын ийгиликтери тууралуу жакшы пикир менен коштолсо, ал андан аркы окууга шыктандырышы мүмкүн. Бирок жоопко комментарий жасоо керек — байкабай айтылган сөз балдарды капа кылып, ал гана эмес класстын нааразылыгын пайда кылышы мүмкүн. Азыркы учурда көп окуучуларга кандай жол менен болсо да — баа алуу маанилүү болуп калды. Экинчи жагынан, улам көбүрөөк балдар баа тууралуу мугалимдин ойлоруна жана комментарийлерине гана эмес, баанын өзүнө да кош көңүл карай башташты. Ошого карабастан баа мугалимдин колундагы иштиктүү курал бойдон калууда. Ал окуучулар үчүн жакшы стимул катары кызмат кылат. Ошол эле мезгилде аны адилетсиз төмөндөтүү, айрым окуучулардын окууга терс мамилесин калыптандырат.

Оозеки жоопту баалоо субүективдүү мүнөздө болору айдан-ачык. Бул субүективдүүлүккө белгилүү деңгээлде тоскоолдук кылган баалоонун болжолдуу критерийлери бар:

— *«беш»* — материал толук көлөмдө өздөштүрүлүп, олуттуу катачылыктары жок логикалуу баяндалды, кошумча суроолорду талап кылбайт, корутундулар теориялык билимдерге таянып, далилдүү; жооп үчүн зарыл болгон ыктар колдонулду, кеби жакшы. Ушундай эле баа өзгөчө татаал суроого же башка окуучунун жообун кеңири оңдоп жана толуктаган баага коюлат;

— *«төрт»* — материалды өздөштүрүүдө анча-мынча мүчүлүштүктөр жана катачылыктар кетирилип, баяндоо жеткиликтүү системаланган жана тизмектелген эмес, корутундулар далилдүү, бирок айрым так эместиктер бар, талап кылынган бардык теориялык билимдер жана ыктар колдонулбайт;

— *«үч»* — материалды өздөштүрүүдө олуттуу мүчүлүштүктөр, баяндоодо жеткиликтүү өз алдынчалык жок (окуу китептегинин кайталоо), системаланган эмес, олуттуу катачылыктары бар, аргументтери начар, ыктары байкалбайт, кеби супсак;

— *«эки»* — материалдын башкы мазмуну ачылып берилген жок;

— *«бир»* — материал өздөштүрүлгөн жок, окуучу жооп берүүдөн баш тартты же анын негизги жоболорун билбегендигин көргөздү. Чыныгы практикада «бир» деген баа окуучулардын билимдерин, ыктарын жана көндүмдөрүн баалоо үчүн көпчүлүк мугалимдер тарабынан колдонулбайт, окуучулар деле «эки» менен «бирди» анча деле айырмалашпайт.

Баалоонун мындай критерийлери окуучуларга сөзсүз жеткирилүүгө тийиш. Тарых кабинетине жазылып илинсе жакшы. Балдар аны билген учурда гана алар тарбиялык маниге ээ болот. Жогоруда белгиленгендей тестирлөө окутуунун натыйжаларын баалоонун кыйла кеңири тараган формасынан болуп калды. Анын өзгөчөлүктөрүнүн бири баа коюунун объективдүүлүгүндө.

Бул критерийлерди, мугалим тесттин татаалдыгына жана окуучулардын психологиялык-жаштык өзгөчөлүктөрүнө жараша иштеп чыгат. Адатта беш суроодон турган тестте баа туура жооптун санына жараша болот. Беш туура жоопко — «5», төрткө — «4» ж.б.

Он суроодон турган татаал тестте «5» деген баа бир ката кеткенде коюлат, «4» — 2—3, «3» — 4—5, ал эми «2» деген баа 50%тен ашык туура эмес жооп болсо коюлат. Ушул эле сандагы жөнөкөй тестте: «5» — катасы жок; «4» — 1—2; «3» — 3—5; «2» — 5 тен ашык катага коюлат. Мугалим ар тесттин баасын журналга коет же бир теманын чегинде жазылган бир нече тесттин орточо баасын коет.

Баа үй тапшырмаларын аткаруудагы маанилүү гана стимул болбостон, жаңы материалды үйрөнүүдө жана алгач бышыктоодо окуучулардын активдүүлүгүн жогорулатат. Сабактын ар бир этабындагы окуучунун иши бааланууга тийиш. Бирок мындай иш фронталдык аңгемелешүүгө катышуу, жолдошторунун жоопторун толуктоо, жаңы теманы түшүндүрүүнүн жүрүшүндө ордунан реплика таштоо ж.б. толук кандуу баа коюу үчүн жетишсиз. Ошондуктан бир топ мугалимдер баа коюуда топтоо системасын колдонушат. Анда окуучунун бир нече сабактагы ишмердигинин жыйынтыгы боюнча баа коюлат.

Топтоо системасын колдонууда мугалим атайын дептерде, журналда ж.б., ар бир окуучунун жообун белгилүү бир символдор («+» жана «—», майда баалар ж.б.) аркылуу белгилейт. Туура гана жоопторду эмес, туура эмес жоопторду да белгилөө керек. Бул окутуунун натыйжаларын баалоонун кошумча жолу болсо да, ал оң бааны коюуга багытталган («2» тарбиялык максаттар үчүн гана кээде коюлушу мүмкүн). Эреже катары, окуучу бир нече сабакта бир да «—» жок беш «+», класстык журналда ага «5» коюлат. Эгерде анын «+» жана «—» аралаш болсо, анда мугалим караштырып көрүп орточо баа — «3» же «4» деген бааларды кое алат.

Топтоо системасынын кемчилиги, мугалимдин дайыма эле бардык жоопту белгилей албай калгандыгында. Бул болсо кээде окуучулардын нааразылыгын пайда кылат. Жогорку темп менен иштеп жатканда айрым балдар, мугалим алардын жаңылыштыктарын байкабай калат го деп үмүттөнүшүп, айтылып жаткан сөздөрдүн сапатына карабастан эле көбүрөөк жооп берүүгө аракет кылышат жана кийин жакшы бааларды талап кылат. Ушул себептен топтоо системасы боюнча баа коюуда мугалим дыкаттык менен иш жүргүзүүсү керек.

Алардын көп топтолгондугу (чейректик, жылдык) обүективдүү баа коюуга шарт түзөт. Чейрек ичинде окуучуда эки-үч баа болгону мугалимдин профессионализминин төмөндүгүн күбөлөндүрүп турат. Азыркы күндө ар бир эмгек бааланууга тийиш деген принцип кеңири тарай баштады. Окуучунун негизги эмгеги — окуу, аны баа менен сыйлоодон жана баа боюнча оюн айтуудан коркпоосу керек.

Албетте, класстык журналдагы бардык эле баалар мааниси боюнча бирдей эмес (мисалы, оозеки жооп жазууга караганда жогору; жазуу түрүндөгү кеңири жооп — тестирлөөдөн жогору; сабактагы контурдук картадагы тпшырманы аткаруу — үй тапшырмасынан жогору; жекече иш — топтук иштен жогору бааланат ж.б. Мындай айырма окуучу үчүн эмес, мугалим үчүн мааниге ээ болорлугун унутпоо керек. Ушул себептен жыйынтык баа, күндөлүк баалардын жөнөкөй жыйындысы болбоого тийиш. Айрым мугалимдер чейректин аягында микрокалькулятордун жардамы менен орточо бааны чыгарып койгон учурлар да кездешет. Бул туура эмес. Жыйынтык бааны коюуда, дегеле окутууда жеке инсанга багытталган мамиле керек. Ал бааларда байкалган окутуунун абсолюттук натыйжаларын гана эсепке албастан, ар бир окуучунун өнүгүшүнүн динамикасын да эсепке алат.

Август кеңешмелеринде каралуучу сунуштар:

Тарых предметин окутууга керектүү документтерди даярдоо жана колдонуу;

“Тарых жана маданият” жылына карта негизги белгиленүүчү даталар боюнча (класстык сабактарды, тегерекстол, конференциялардын тематикаларын аныктоо жана өткөрүү);

«Компетенциялардын системасы тарыхый-коом таануучулук предметтериндеги сапаттуу билим берүүнү башкаруунун каражаты катары» (Интерактивдүү методдорду колдонуу боюнча методикалык сунуштар, пикир алышуулар**);**

Окуучуларды олимпиадага даярдоо боюнча өз ара тажрыйба алмашуу менен сунуштарды иштеп чыгуу;

Тарых сабагындагы көргөзмө куралдарды жана техникалык каражаттарды колдонуу;

Окуучуларды ички жана сырткы баалоого даярдоо процессин жүргүзүүнү уюштуруу

Түзүүчү:
Педагогика илимдеринин кандидаты, доцент М.К.Иманкулов

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ИСТОРИИ КЫРГЫЗСТАН В 2016-2017 УЧЕБНЫЙ ГОД.

В 2016-2017 учебном году преподавание истории Кыргызстана в общеобразовательной школе осуществляется по Государственному образовательному стандарту исторического образования Кыргызской Республики (Стандарт по предметам в школах Кыргызской Республики. Бишкек. “Билим куту”. 2006. с-249-270), то есть без каких-либо принципиальных изменений.

Учебная программа по истории (Программа по истории для общеобразовательных учереждений (школ, гимназий, лицей). Бишкек. “Билим” – 2016 г.

В 2016-2017 учебном году предмет история изучается на двух курсах: Всемирная история и история Кыргызстана, и в классных журналах, расписаниях занятий, аттестатах необходимо указывать название курсов раздельно. Основой государственной итоговой аттестации выпускников общеобразовательных организаций, должна приниматься история Кыргызстана.

VIII глава под названием «Современный Кыргызстан» действующего учебника «История Кыргызстана» для 9 классов, изданного в 2014 г., переработан в соответствии с требованиями стандарта нового поколения, с учетом достижений современной методологии исторической науки под названием «Независимый Кыргызстан». Он будет издан в виде брошюры, и будет использоваться в соответствии с учебной программой, календарным планом. Чтобы не создавать у учеников противоречивых мнений, предлагаем, когда подходит время проведения VIII главы, материалы этой главы заменить брошюрой.

Нормативно-правовое обеспечение и материалы для подготовки учащихся к государственному экзамену каждый учебный год разрабатывается научными сотрудниками лаборатории историко-обществоведческих и эстетических предметов Кыргызской академии образования.

В соответствии с учебным планом, утвержденным по приказу МОиН Кыргызской Республики, на изучение курса история Кыргызстана отводится 1 час в неделю.

2. По курсу история Кыргызстана

Классы	5	6	7	8	9	10	11
Часы	1	1	1	1	1	1	1

Учебники по курсу История Кыргызстана

Клас	Название	Авторы
5	Краткие рассказы по истории Кыргызстана	1. Ө.Ж.Осмонов, и др.. Б.; 2013. 2. Доталиев А. Б.; 2009
6	История Кыргызстана и кыргызов	Чоротегин. Т.К., и др. Б.; 2008
7	История Кыргызстана	Чоротегин. Т.К., др . Б.; 2010
8	История Кыргызстана	Өмүрбеков Т.Н., ж.б. Б.; 2010.
9	История Кыргызстана	Иманкулов М.К. Б.; 2014
9	Независимый Кыргызстан	Иманкулов М.К. и др. Б.; 2016
10	История Кыргызстана основные вехи	Осмонов Ө.Ж., др Б.; 2012
11	История Кыргызстана основные вехи	Осмонов Ө.Ж., др. Б.; 2012

Методические пособия

Методика преподавания истории Кыргызстана в средней школе. Козубаева Б.У. Бишкек. “Maxprint”; 2013г.

Методика преподавания Истории Кыргызстана 5-х классах. Доталиев А. Бишкек. “Нуска” – 2010г.

Рабочие тетради по истории Кыргызстана для 5-11-классов Доталиев А.К. Бишкек. “Билим” – 2014г.

Рабочие тетради по Мировой истории для 6-11-классов. Козубаева Б.У. Бишкек. “Максат” – 2015г.

Предметный стандарт нового поколения

На сегодняшнем этапе развития системы образования в Кыргызской Республике назрела необходимость разработки нового поколения государственного стандарта по предмету «История» на компететностной основе.

Предметный стандарт нового поколения разработан на основе Закона Кыргызской Республики «Об образовании», постановления правительства Кыргызской Республики № 403 от 21.07.2014 года «Об утверждении Государственного стандарта среднего общего образования Кыргызской Республики» и устанавливает требования к государственному обязательному содержания образования и уровню подготовки учащихся и выпускников по курсу школьного исторического образования.

Преподавание истории Кыргызстана является необходимой составляющей развития демократического государства, формирования современной толерантной личности, готовой к восприятию этнического и конфессионального многообразия мира.

Главная цель школьного предмета – развитие исторического мышления на основе социальной памяти своей страны и человечества в целом, формирование компетентной ценностно-ориентированной личности, способной к самоидентификации, самореализации, саморазвитии в условиях современного поликультурного общества.

Вклад основной школы в достижение этой цели состоит в базовой подготовке и социализации учащихся

Основные задачи предмета «История», являются:

Когнитивная:

— формировать историко-географический образ, включая представление о территории и границах Кыргызстана;

— вырабатывать у школьников представление о многообразии исторических событий и влияние их на современный мир;

— формировать навыки самостоятельного поиска исторической информации, работы с историческим материалом, умения сравнивать факты, версии, оценки, альтернативы развития, строить свою аргументацию в оценке прошлого;

— развитие основ социально-критического мышления учащихся, способности анализировать содержащуюся в различных источниках информацию о событиях и явлениях прошлого и настоящего, руководствуясь принципом историзма, в их динамике, взаимосвязи и взаимообусловленности;

— формирование у школьников умений применять исторические знания для осмысления сущности современных общественных явлений, в общении с другими людьми в современном поликультурном, полиэтничном и многоконфессиональном обществе.

Поведенческая:

— формирование у учащихся ценностных ориентаций, направленных на воспитание патриотизма, уважения к своему Отечеству, чувство гордости за свою страну, гражданственности и межнациональной толерантности;

— формирование общенациональной идентичности, представлений об общей исторической судьбе нашей Родины;

— развитие способности определять собственную позицию по отношению к окружающей реальности, соотносить ее с исторически возникшими мировоззренческими системами;

— формирование у учащихся умения вести диалог на основе равноправных отношений и взаимного уважения и принятия, конструктивно разрешать конфликты;

— формировать конфессиональность и толерантное отношение к культуре и историческому прошлому иных народов, восприятия идей гуманизма, уважения прав человека;

— вырабатывать потребность в самовыражении и самореализации, строить жизненные планы с учётом конкретных социально-исторических, политических и экономических условий.

Аффективной (эмоционально-ценностной) сфере:

— формирование у молодого поколения ориентиров для гражданской, этнонациональной, социальной, культурной самоидентификации в окружающем мире;

— формирование у учащихся бережное отношение к историко-культурному наследию Кыргызстана, и мировому сообществу;

— формировать ценностные ориентации и убеждения школьников на основе личностного осмысления социального, духовного, нравственного опыта людей в прошлом и настоящем.

— формировать уважительное отношения к традиционным ценностям семьи, любовь к природе, признание ценности здоровья, своего и других людей, оптимизм в восприятии мира.

— формировать позитивную моральную самооценку и моральных чувств — чувство гордости при следовании моральным нормам, переживание стыда и вины при их нарушении.

***1.3.* Предметные компетентности:**

Место и роль предмета «История» обусловлены его познавательными и мировоззренческими свойствами, вкладом в духовно-нравственное становление личности человека, является одним из важнейших факторов формирования гражданственности, патриотизма и национального самосознания учащейся молодёжи, укрепления национальной безопасности и обеспечения устойчивого развития суверенного кыргызского государства.

История как учебный предмет является органичной частью современного образовательного пространства, способствует формированию исторической памяти и исторического сознания. Изучение курса истории должно соответствовать компетентностному подходу.

В рамках курсов «История Кыргызстана» (занимающего приоритетное место по объему учебного времени), предметными компетентностями являются:

Хронологическая и картографическая
Историко-цивилизационная
Этнокультурная
Социально-гражданская

Предметные компетенции тесно взаимосвязаны с ключевыми компетенциями, развивая и углубляя их содержание в рамках предмета «История».

В соответствии с категориями ресурсов, которые используются человеком в личностной и профессиональной сферах (информационные ресурсы, другие люди и группы людей, личностные качества и возможности самого человека), в Госстандарте ключевыми являются следующие компетентности для предмета «История»:

Информационная компетентность
Социально-коммуникативная компетентность
Компетентность «Самоорганизация и разрешение проблем»

Мектептик тарых курсунун негизин төмөнкү мазмундук сызык түзөт:

Основу школьных курсов истории составляют следующие содержательные линии:

Историческое время
Историческое пространство
Историческая динамика
Исторические персонажи

Образовательные результаты и оценивание

Ожидаемые результаты обучения учащихся (по ступеням и классам)

Результатом изучения истории в основной школе является формирование у учащихся ключевых компетентностей — информационной, социально-коммуникативной и «Самоорганизации и разрешения проблем», специальных (предметных): хронологических и картографических, этнокультурных, историико-цивилизионной и социально-гражданских компетентностей.

К важнейшим личностным результатам изучения истории в основной школе относятся:

— осознает свою идентичность как гражданина страны, члена семьи, этнической и религиозной группы, общности;

— воспринимает гуманистические традиции и ценности современного общества, уважение прав и свобод человека;

— умеет осмыслить социально-нравственный опыт предшествующих поколений, способен определить свою позицию и ответственному поведению в современном обществе;

— понимает культурное многообразия мира, уважение к культуре своего и других народов, толерантность.

Метапредметные результаты изучения истории в основной школе выражаются в следующих качествах:

— выработал способность сознательно организовывать и регулировать свою деятельность — учебную, общественную и др.;

— владеет умениями работать с учебной и внешкольной информацией (анализировать и обобщать факты, составлять простой и развернутый план, тезисы, конспект, формулировать и обосновывать выводы и т. д.), использует современные источники информации, в том числе материалы на электронных носителях;

— способен решать творческие задачи, представлять результаты своей деятельности в различных формах (сообщение, эссе, презентация, реферат и др.);

— готов к сотрудничеству с соучениками, коллективной работе, освоить основ межкультурного взаимодействия в школе и социальном окружении и др.

Оценка результатов обучения

Современная система среднего образования предполагает выставление текущих, четвертных (кроме старших классов), полугодовых (в старших классах) и годовых отметок, следовательно, одной из обязанностей учителя является оценивание результатов обучения учащихся.

Не стоит, однако, сводить оценивание только к выставлению отметок — у педагога имеется и более тонкий, правда, в последние годы все менее эффективный инструмент — оценочные суждения. Они сопутствуют выставлению отметок, особенно за устные ответы. При этом для многих учеников то, что сказал педагог, даже более важно, чем выставленные баллы: можно “слабому” учащемуся поставить “3”, но при этом обратить внимание на его успехи и вообще сказать слова, которые окрылят его. Однако учитель должен крайне тактично комментировать ответы —неосторожным словом можно очень ранить некоторых детей или даже вызвать неприятие всего класса. Правда, сейчас, по-видимому, в связи с общей ситуацией в стране, стало гораздо больше прагматичных школьников, для которых важен именно конечный результат — отметка, полученная любым путем. С другой стороны, все больше учащихся проявляют полное равнодушие не только к суждениям и комментариям преподавателя, но и к оценке.

Тем не менее отметка остается действенным инструментом работы в руках учителя. Она может служить хорошим стимулом для учащихся. В то же время несправедливое ее занижение иногда приводит к формированию отрицательного отношения к учению у некоторых школьников.

Ясно, что оценивание устного ответа носит субъективный характер. Однако существуют примерные критерии оценки, позволяющие в значительной степени избежать этой субъективности:

— *“пять”* — материал усвоен в полном объеме, изложен логично, без существенных ошибок, не требует дополнительных вопросов, выводы опираются на теоретические знания (8—11 классы), доказательны; применяются умения, необходимые для ответа, речь хорошая. Такая же оценка ставится за краткий точный ответ на особенно сложный вопрос или за подробное исправление и дополнение ответа другого ученика;

— *“четыре”* — в усвоении материала допущены незначительные пробелы и ошибки, изложение недостаточно систематизированное и последовательное, выводы доказательны, но содержат некоторые неточности, применяются не все требуемые теоретические знания и умения;

— *“три”* — в усвоении материала имеются существенные пробелы, изложение недостаточно самостоятельное (пересказ учебника), несистематизированное, содержит существенные ошибки, в том числе в выводах, аргументация слабая, умения не проявлены, речь бедная;

— *“два”* — главное содержание материала не раскрыто;

— *“единица”* — материал не усвоен, ученик отказывается ответить по теме или обнаруживает незнание, ее основных положений”[1]. Реально на практике “единица” подавляющим большинством учителей не используется для оценки знаний, умений и навыков учащихся, да и сами ученики не видят особой разницы между “единицей” и

“двойкой”.

Приведенные выше критерии оценки обязательно должны быть доведены до сведения учащихся. Желательно, чтобы они в письменном виде были представлены на одном из стендов в кабинете истории. Только при знании детьми критериев оценки оценочные суждения учителя имеют максимальное воспитательное значение.

Как уже говорилось выше, достаточно широко распространенной формой проверки результатов обучения истории в настоящее время стало тестирование. Одной из его особенностей является объективность выставления оценки. При этом критерии оценки должны быть известны ученикам. Эти критерии, как правило, разрабатывает сам учитель в зависимости от сложности теста и психолого-возрастных особенностей учащихся. Обычно при тесте, состоящем из пяти вопросов, отметка соответствует количеству правильных ответов, то есть при пяти правильных ответах — “5”, при четырех — “4” и т. д. В сложном тесте из десяти вопросов оценка “5” допускается при одной ошибке, “4” — при 2—3, “3” — при 4—5, оценка “2” ставится, если неправильных ответов более 50%. В простом тесте при таком же количестве вопросов критерий оценки более жесткий: “5” — ни одной ошибки; “4” — 1—2; “3” — 3—5; “2” — более 5 ошибок. Учитель вправе выставлять в классный журнал отметки за каждый тест или одну среднюю оценку за несколько тестов, написанных в пределах одной темы.

Отметка является важным стимулом не только при проверке домашнего задания, но и повышает активность школьников в ходе изучения и первичного закрепления нового материала. Работа учащегося на любом этапе урока должна вознаграждаться оценкой, но так как часто такая работа имеет характер эпизодического участия во фронтальной беседе, дополнений ответов товарищей, реплик с места по ходу объяснения новой темы и т. д. ее бывает недостаточно для выставления полноценной отметки. Поэтому многие преподаватели используют накопительную систему выставления оценок. Особенностью этой системы является то, что работа ученика материализуется в определенные баллы по совокупному результату деятельности на нескольких уроках.

При использовании накопительной системы учителю следует иметь специальную тетрадь, журнал, записную книжку и т. п., в которой в виде определенных символов (“+” и “—”, маленькие оценки и т. д.) фиксируются ответы каждого ученика. Отмечать нужно не только правильные, но и ошибочные высказывания, хотя данная система все же более ориентирована на выставление положительных оценок (“2” ставится только в крайних случаях и имеет более воспитательное значение), являясь лишь дополнением к оценке результатов обучения другими способами. Как правило, если в течение одного-трех уроков ученик зарабатывает пять “+”, без “—”, то в классный журнал ему выставляется оценка “5”, если только три “—”, то “2” при комбинации нескольких “+” и “—” — “3” и “4”.

Недостатком накопительной системы является то, что преподаватель не всегда успевает фиксировать все ответы, а это иногда приводит к обидам учащихся. Кроме того, некоторые дети, особенно при высоком темпе работы, стараются отвечать, как можно больше, нисколько не заботясь о качестве сказанного, и, надеясь, что учитель не заметил их ошибок, впоследствии требуют хорошей отметки. По этой причине педагог, применяющий накопительную систему, должен подходить к оценке работы учащихся чрезвычайно внимательно и аккуратно.

Объективности выставления итоговых отметок (четвертных, полугодовых, годовых) способствует высокая их накопляемость. Чем больше оценок в классном журнале, тем меньше риск выставить случайную отметку. Ситуация, когда за учебную четверть учащиеся имеют всего две-три оценки по истории, свидетельствует о низком профессионализме учителя. О том же говорит и выведение итогового результата по последней оценке.

В наши дни все большее распространение получает принцип “Каждый труд должен быть вознаграждаемым”. Основной труд школьников — учеба, и не нужно бояться вознаграждать его отметками и оценочными суждениями.

Несомненно, не все оценки, стоящие в классном журнале, равны по своему значению (например, устный ответ по истории стоит ценить выше письменного; развернутый письменный ответ — выше тестирования; задание, выполненное на контурной карте на уроке, — выше сделанного дома; индивидуальную работу — выше групповой и т. д. Однако следует помнить, что разница в значимости оценок существует лишь для учителя, а не для учеников. По этой причине итоговая отметка не должна являться простым средним арифметическим текущих оценок (а ведь встречаются педагоги, которые в конце четверти выводят средний балл с помощью микрокалькулятора и думают, что итоговый результат абсолютно объективен).

К выставлению итоговых отметок, как и ко всему обучению, необходим личностно-ориентированный подход, который позволяет учитывать не только абсолютные результаты обучения, выраженные в виде отметок, но и динамику развития каждого ученика.

Тематические направления по проведению августовского педагогического совещания

«Система компетентностей историко-обществоведческих предметов –как средство управления образовательным процессом» (Методические рекомендации по применению интерактивных методов обучения, обмен мнений);

В воспитательном направлении на уроках истории применить и реализовать на практике Указ Президента Кыргызской Республики Алмазбек Атамбаев «Об объявлении 2016 года Годом истории и культуры»;

Подготовка и использование документов в процессе преподавания истории Кыргызстана;

Организовать внеклассную деятельность по изучению и ознакомлению учащихся с местными историческими и культурными памятниками;

Разработать рекомендации по подготовке учащихся к олимпиадам и обмену опытом между учителями;

Применять наглядные пособия и технические средства обучения на уроках истории;

Развивать познавательные способности учащихся с применением компьютерных технологий в обучении истории;

Оценивание учащихся по предмету история Кыргызстана на разных уровнях.

Составитель:
Кандидат педагогических наук, доцент М.К.Иманкулов